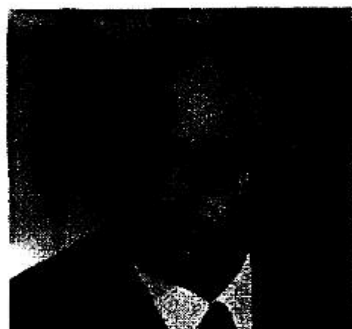

Jubilea

Prof. PhDr. JÁN HVOZDÍK, DrSc., SEDEMDESIATPÄTŤROČNÝ

Našej odbornej psychologickkej – ale aj pedagogickej – verejnosti nie je potrebné nášho jubilanta predstavovať. Každý, kto má do činenia s pedagogickou, školskou a poradenskou psychológiou, vie, že ide o priekopníka školskej psychológie, jednak ako interdisciplinárne ponímanej vednej disciplíny, jednak ako prakticky koncipovanej psychologickkej disciplíny pre učiteľov, jednak ako špeciálnej profesie. Náš jubilant svojou vedeckovýskumnou prácou – vlastnou, i ním podnietenou a organizovanou – prispel ku vzniku tejto psychologickkej disciplíny u nás a do jej rozvoja

v medzinárodnom meradle. Svojou celoživotnou pedagogickou, osvetovou a publicistickou činnosťou kliesnil cestu k uplatneniu psychologických poznatkov a k ich využitiu tými, ktorí majú na starosti vzdelávanie a výchovu. Snažil sa ich presvedčiť, že bez poznávania a poznania dieťaťa a jeho jedinečného komplexu príčin a podmienok, za akých je aktívne, nemožno ho ani usmerňovať, ani vychovávať, ani vzdelávať bez rizika, že to bude viac škodlivé, než na osoh. V styku s praxou, no najmä vďaka neustálemu úsiliu vždy presnejšie a komplexnejšie uchopovať empirické dáta terénnym výskumom zistil, že čoraz viac žiakov je v situácii, keď potrebuje pomoc. Venoval teda tiež obrovské organizačné úsilie nielen na projektovanie mnohých psychologických inštitúcií, ale aj na ich reálny vznik a fungovanie.

Ako sa stal priekopníkom v toľkých smeroch? Ján Hvozdík sa narodil 6. októbra 1918 v Parchovanoch, na Zemplíne. (Ku svojmu rodnému kraju prechováva blízky vzťah, prejavujúci sa okrem iného aj množstvom krásnych ľudových piesní, ktoré niekedy vo vzácných chvíľach mimoriadnych osláv rád zaspieva na naše potešenie.) Po stredoškolských štúdiách v Košiciach a Michalovciach študoval na Univerzite v Bratislave, kde získal aj doktorát a neskôr postupne všetky vedecké a pedagogické hodnosti. (Tu sa mi žiada pripomenúť, že ako nestraník sa k nim dostával iba vďaka húževnatej práci a trpezlivému čakaniu...)

Začínal ako stredoškolský profesor vo viacerých mestách východného Slovenska. Svoju dráhu vysokoškolského učiteľa začal v Prešove ako vedúci katedry pedagogických vied, kde sa podieľal na učiteľskej príprave budúcich učiteľov od r. 1953. Tu vidím konkrétny začiatok toho celoživotne sa prepleťajúceho komplexu príčin a dôsledkov veľmi rozmanitej a mnohostrannej aktivity jubilanta. Nemohol učiť budúcich učiteľov umeniu úspešne vzdelávať všetky deti bez poznávania dieťaťa a jeho problémov v školskej práci. Spočiatku extenzívny empirický výskum priniesol základné zmapovanie mnohorakosti príčin školských neúspechov. V päťdesiatych rokoch – navyše v prostredí bez tradície prácneho zberu empirických dát a rovnako prácneho detailného vyhodnocovania, štatistického spracovávanía – bol Hvozdíkov spôsob vedeckovýskumnej práce nielen priekopnícky, ale pre niekoho aj podozrivý. Darmo si vedecká obec všimla jeho výsledky – vtedy sa ani nechýrovalo o tom, sledovať kvalitu práce niekoho podľa citácií – z vysokej školy musel odísť. Podujal sa teda na projektovanie psychologického pracoviska v Košiciach, čo sa mu aj podarilo, realizovať osem

rokov predtým, ako vyšiel dekrét na zriadenie siete pedagogicko-psychologických poradní. Kto žil v tej dobe, vie, že to znamenalo húževnato hľadať spôsoby, ako nájsť cestu k mocným, ako ich presvedčiť o potrebnosti podpory tohoto projektu. Psychologická výchovná klinika zriadená r. 1959 v Košiciach sa ukázala životaschopnou inštitúciou pod vedením svojho prvého riaditeľa, ale stále bojovala s nedostatkom psychológov. Absolventi zo „západu“ sa tu usadili iba veľmi zriedka. Náš neúnnavný jubilant sa teda pustil, popri a po vybudovaní budovy KPPP, do „budovania“ štúdia psychológie na tunajšej univerzite. Katedra odbornej psychológie pri FF UPJŠ v Prešove so sídlom v Košiciach začala svoju činnosť r. 1968. Nová účelová budova pre Krajskú pedagogicko-psychologickú poradňu bola projektovaná a vybudovaná ako psychologické pracovisko, v ktorom bolo dosť priestorov pre individuálne vyšetrenia, pre realizáciu skupinových psychoterapeutických aktivít rôzneho druhu, ako aj ako školiace pracovisko pre študentov psychológie. Neprestal vo svojej vedeckovýskumnej práci, zapájal do nej pracovníkov poradne, členov katedry i študentov. Postupne sa stával vedúcim koordinátorom rozsiahlejších vedeckovýskumných projektov so spolupracovníkmi z celej bývalej federácie. Na našich pravidelných vedeckých seminároch to skutočne iskrilo vedeckou dišputou nad experimentálne zisťovanými príčinnými súvislosťami. Pán profesor sa vedel uprímne tešiť z prezentácie dobre vykonanej práce, ale aj neustále nabádať ku dôslednejšiemu dopracovávaniu výsledkov do aplikovateľnej podoby. A potom sa ich usiloval dostať do praxe. Napr. aj cestou najrôznejších vedeckých kolégii (na MŠ), vedeckých rád, redakčných rád, komisií pre udeľovanie vedeckých hodností, školením aspirantov a i. Obetavo pomáhal – toto trvá podnes – pri zvyšovaní kvalifikácie každého, kto si to zaslúžil – posúdením práce, napísaním hodnotenia, či publikovaných alebo kvalifikačných textov, školil aspirantov, bol členom množstva vedeckých komisií, vedeckých rád a redakčných rád. (Trúfam si odhadnúť, že pán profesor Hvozdiak asi nacestoval najviac kilometrov zo všetkých renomovaných členov vedeckých a redakčných rád.).

Rada by som ešte pripomenula publicistickú činnosť nášho jubilanta. V záujme detí v škole rozvíril diskusiu o ich preťažovaní. V čase tabuizácie akejkoľvek kritiky socialistickej školy to bol tiež priekopnícky čin a len vďaka následnému politickému vývoju sa nestal príliš riskantným. Idea o možnom kvantitatívnom, ale i kvalitatívnom preťažovaní, založenom na nerešpektovaní individuálnych potencionalít a individuálneho tempa i spôsobu zvládania rôznych druhov vzdelávacích aktivít u každého jednotlivca, viedla k presadzovaniu nevyhnutnosti všestrannej diferenciácie. Podľa môjho názoru, jubilant tým kliesnil cestu ku koncepciám a realizáciám alternatívneho školstva v súčasnom období u nás.

Nebolo mojím cieľom vypočítať všetky pozoruhodné aktivity pána profesora Hvozdiaka počas celého jeho plodného života. Skôr mi išlo, ako ontogenetikovi, pokúsiť sa o taký Eriksonovský pohľad na jeho životnú dráhu, kde produktivita jasne víťazila nad stagnáciou i v podmienkach a chvíľach, kedy by sa iní boli do nej utiahli. Preto sa teraz môže náš jubilant spravodlivo tešiť aj z víťazstva integrity osobnosti, prejavujúcej sa v pozitívnom prijímaní a prehodnocovaní všetkých svojich životných peripetií v minulosti, ako aj v schopnosti pozitívne prežívať súčasnosť, s rodinami svojich troch synov a manželkou, o ktorej sa vždy vyjadroval s láskou, úctou a vďačnosťou. Preto je tiež schopný s nádejou sa pozeráť do budúcnosti a veriť, že jeho najschopnejší žiaci – ktorí sa už vytiahli medzi špičkových odborníkov – obstoja aj v procese veľkých spoločenských zmien.

Milý Janko, úprimne Ti želáme dobré zdravie a veľa radosti z tých drobných životných darov, na ktoré si doteraz nemal dosť času. Ad multos annos!

E. Šimová